

Predbežný účet za 80 mil. eur

Veda potvrdzuje, že prejavy nepriaznivého počasia sú čoraz častejšie a intenzívnejšie. Napríklad rok 2023 bol na Slovensku druhým najteplejším rokom od roku 1981, pričom zimné mesiace od novembra do januára boli nadpriemerne daždivé. Tento rok - čo sa týka rekordov - nie je žiadnou výnimkou.

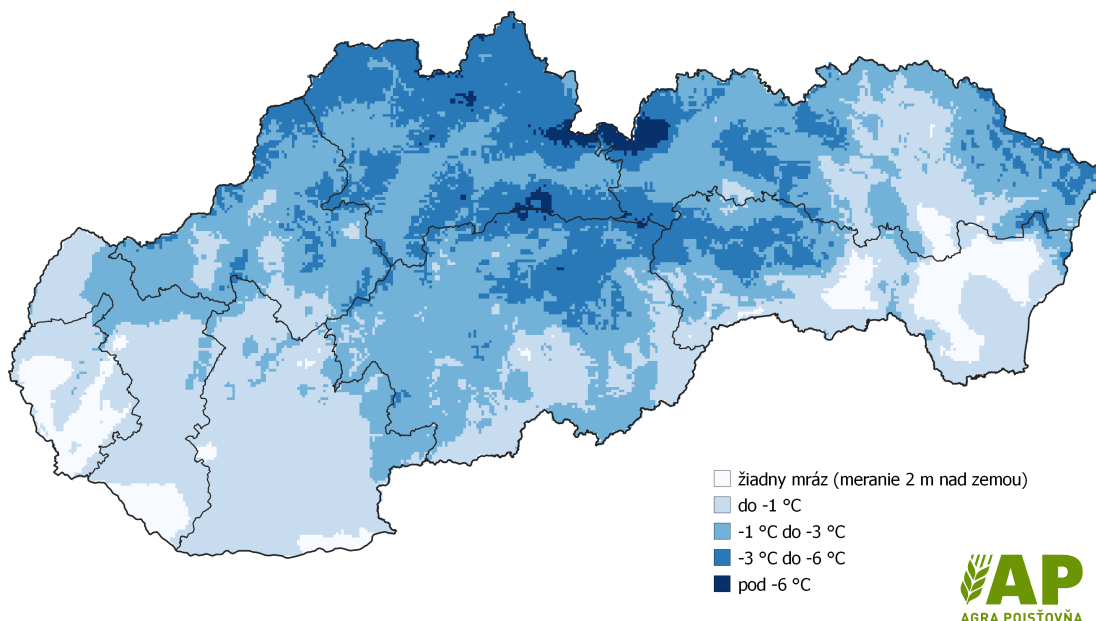
Február 2024 bol najteplejší v histórii slovenských meraní. Teda je neustále teplejšie, následkom čoho je aj aktuálna vegetácia v priemere o 14 dní posunutá vopred. Avšak vďaka nízkym teplotám v polovici apríla zažilo ovocinárstvo a vinohradníctvo zase mrazivé časy. Dôsledky sú katastrofálne a postihujú predovšetkým práve poľnohospodárstvo, ktoré má svoju fabriku priamo pod holým nebom: *"Mráz, krupobitie, víchrice a záplavy spôsobili tento rok v slovenskom poľnohospodárstve celkové škody vo výške 80 miliónov eur"*, bilancuje rok 2024 Dalibor Bán, riaditeľ Agra poisťovne, špecializovanej na poistenie poľnohospodárskej produkcie na Slovensku a dodáva: *"Extrémne prejavy počasia už v budúcnosti nebudú žiadnou výnimkou, ale stanú sa štandardom. To znamená, že poľnohospodársku prvovýrobu bude potrebné aj naďalej poisťovať s podporou verejného sektora v rámci dotácií na platby poistného v poľnohospodárskej prvovýrobe z dielne MPSR."*

2024: Od mrazov cez ľadovce a víchrice až po záplavy

Prvý polrok bol pre slovenské poľnohospodárstvo veľkou výzvou: po predčasnom začiatku vegetácie kvôli výnimočne teplému februáru nasledovali mrazivé noci. Následkom nízkych teplôt došlo k vážnemu poškodeniu úrody ovocia a vlniča mrazom.

Najnižšia teplota

od 16. do 26. apríla 2024

Týždne nepriaznivého počasia v máji aj v júni viedli k veľkým škodám spôsobeným krupobitím a víchricami v celej krajine. Najmä na juhu Slovenska možno v niektorých prípadoch očakávať až totálne škody, pretože ladovec zničil úrodu krátko pred zberom. *"Aj keď sucho tento rok, našťastie, nebolo zatiaľ problémom, je vidieť rôznorodosť rizík, ktorým poľnohospodárstvo čelí. Môžeme len dúfať v priaznivejšie počasie pri zbere jesenných plodín"* hovorí Bán.

Mgr. Jaroslava Slavková, SHMÚ: Výskum klímy predpovedá búrlivé časy

SHMÚ zhromažďuje vedecké poznatky a poskytuje odpovede na hlavné klimatické výzvy. Odborníci zo SHMÚ sa zhodujú: "Rok 2023 bol s teplotou 14.98 °C globálne najteplejší aspoň od roku 1850 (od kedy je relatívne dobré pokrytie našej Zeme pozemnými meraniami). Posledných 9 rokov, teda od roku 2014 do roku 2023 je zároveň aj najteplejších 9 rokov, čo sa týka globálnej teploty podľa meraní za posledných vyše 170 rokov. Oproti predindustriálnej dobe vzrástla globálna teplota o 1,1°C. Európa sa otepluje približne 2x rýchlejšie ako zvyšok planéty. Polárne oblasti na severnej pologuli sa však oteplujú ešte výraznejšie, až 2- až 3-násobne rýchlejším tempom.

Príčinou tejto zmeny je najmä zvýšené uvoľňovanie antropogénnych skleníkových plynov do atmosféry.

Na Slovensku sa od roku 1881 zvýšila priemerná ročná teplota vzduchu o 1.8 až 2.0°C (0.15°C/10 rokov). Nárast teploty je však v posledných 40 rokoch strmsší než na začiatku tohto obdobia. 10 najteplejších rokov v histórii pozorovania teploty na Slovensku sa vyskytlo od roku 2000. Vzrastá tiež frekvencia, dĺžka a intenzita vln horúčav, ktoré v budúcnosti môžu začínať už na konci mája a zároveň sa môžu vyskytovať aj do polovice septembra.

Zmeny ročného úhrnu zrážok na Slovensku nie sú výrazné. Avšak niektoré analýzy poukazujú na pokles zrážok v zime, no aj v apríli (a prípadne v máji), kedy nedostatok vody v pôde môže byť limitujúcim faktorom pre jarný rast rastlín. Nárast úhrnu zrážok je pozorovaný v júli. Zvýšené úhrny zrážok v júli môžeme vysvetliť rastúcim podielom búrkových zrážok na celkovom úhrne letných zrážok. Sledujeme tiež nárast počtu dní s extrémnymi dennými úhrnmi zrážok (viac než 100 mm denne) ako aj nárast počtu niekoľkodňových období so silným dažďom.

"V súvislosti s očakávanými intenzívnejšími letnými zrážkami a búrkami v budúcnosti treba počítať aj s častejším výskytom sprievodných javov búrok a to napr. krúp s priemerom 2-5 cm, bleskov, či nárazov vetra s rýchlosťou >25 m/s." hovorí Mgr. Jaroslava Slavková, meteorológ a klimatológ - špecialista SHMÚ.

Katarína Drdlová, predseda predstavenstva, Poľnohospodárske družstvo Očová: Poistenie je nevyhnutnosťou pre zabezpečenie istoty a existencie

"Ak sa pozrieme na vývoj počasia, často len zopár dní rozhodne o tom, či dôjde k úplným stratám alebo spoľahlivým výnosom. Musíme mať stále na pamäti: Žiadny výnos znamená žiadnu úrodu, žiadny príjem. My sme však výrobcovia potravín. Dobrá úroda s uspokojivými cenami je pre nás poľnohospodárov rozhodujúca, aby sme mali perspektívu do budúcnosti. Som rada, že máme po svojom boku silného partnera v podobe Agra poisťovne. Ochrana proti spomínaným rizikám je nevyhnutná pre každý poľnohospodársky podnik. Pri tejto príležitosti by som rada spomenula aj kvalitu hodnotenia škôd vďaka skúseným kolegom a samozrejme aj rýchlu výplatu odškodnenia."

Podpora platieb poistného v poľnohospodárskej prvovýrobe: Slovensko nasleduje medzinárodný trend

Štát v roku 2019 prijal systémové rozhodnutie v správnom čase. Poistenie poľnohospodárskych plodín je podporované 40 až 50 percentami, čím sa pre poľnohospodárov sprístupnia poistné služby. Zároveň sa tým zvýši stabilita v poľnohospodárskej prvovýrobe, čo priamo súvisí s produkciou domácich potravín. Dotáciou poistného sa podporujú nielen poľnohospodári, ale dochádza aj

k efektívnejšiemu nástroju pre riadenie rizík. V prípade živelnej pohromy nemusí MPSR hľadať obrovské finančné prostriedky pre vysoké odškodnenia farmárov za jednotlivé živelné katastrofy, tzv. "ad hoc platby" (napr. v roku 2022 bolo len za sucho vyplatených 50 miliónov eur). Pre porovnanie: alokácia rozpočtu pre podporu platieb poistného je 8 miliónov eur na rok (na všetky poistiteľné riziká spolu).

"Poistné systémy, ktoré sú založené na spolupráci verejného a súkromného sektora, sú nevyhnutné pre zabezpečenie zásobovania obyvateľstva, ako aj na schopnosť konkurencie na medzinárodnej úrovni. Spolupráca medzi poľnohospodárstvom, poisťovníctvom a verejným sektorom je čoraz dôležitejšia vzhľadom na rôznorodosť rizík a zároveň nasleduje medzinárodný trend," uzavrel Dalibor Bán tému o význame dotácií poistného.